

UN MÓN NORMAL

Proposta didàctica per aprendre a detectar
el masclisme a l'audiovisual

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Un món normal

En un món normal no existirien les desigualtats, ni les discriminacions, ni les violències de cap tipus per raó d'edat, sexe, raça, ètnia, cultura, ideologia, religió o qualsevol altra condició o circumstància. Les dones, malauradament, tot i ser la meitat de la població mundial aproximadament, no viuen en un món normal. En ple segle XXI, encara hi ha enormes desigualtats que condicionen la seva vida: invisibilització, precarietat, cosificació, hipersexualització, pressió estètica... les dones pateixen moltes formes de discriminació, i l'audiovisual també n'és responsable de perpetuar-les.

L'objectiu d'aquesta proposta didàctica és prendre consciència d'elements presents a l'audiovisual, als informatius, a la ficció i a les xarxes socials que contribueixen a perpetuar aquesta discriminació, per lluitar-hi en contra, i fer entre tots, dones i homes, una societat més igualitària en la que la normalitat sigui la millor per a totes les persones.

Activitat 1. Ens situem: això és normal?

Es proposa que l'alumnat es replantegi el concepte de "normalitat" a partir de preguntes sobre situacions o continguts que puguin trobar-s'hi i considerar habituals.

Hi ha actituds o costums que ara trobem normals, i que en èpoques passades no les haurien considerat així. Segur que els teus avis hi ha coses que no consideren "normals" de la realitat que viuen ara, comparada amb la seva de fa anys.

Quan parlem d'igualtat entre els homes i les dones, sovint ens trobem davant situacions que no són igualitàries, però que potser ens passen desapercebudes perquè es mantenen invariables des de fa molt temps i semblen dogma, però en realitat són costum.

A continuació et plantegem algunes situacions perquè reflexiones sobre si creus que són o no són normals.

És normal... ¹	NO	SÍ
...que una dona cobri menys que un home per fer la mateixa feina?		
...que els llocs directius estiguin ocupats majoritàriament per homes?		
...que la cura de les persones estigui associada a les dones?		
...que es consideri que els homes són més bons en esports, videojocs, etc.?		
...que alguns homes facin comentaris sobre els cossos de les dones?		
...que alguns homes considerin que les dones s'han "d'arreglar" per donar-los "estatus"?		
...que alguns homes creguin que tenen el privilegi de <i>l'estabilitat hormonal</i> per sobre les dones?		

¹ 4 streamers y sus mensajes machistas: del "a fregar" a ligar con "pibas colocadas" https://www.elespanol.com/mujer/actualidad/20220417/streamers-mensajes-machistas-fregar-ligar-pibas-colocadas/665683498_0.html [Consulta: 1 de març de 2023]. (Per si es vol ampliar el quadre amb més contingut sobre els missatges misògins que llancen a les xarxes alguns influenciadors masculins).

És normal... ¹	NO	SÍ
...que es digui que les dones no haurien d'anar soles segons el lloc o les hores del dia?		
...que es menystingui el moviment feminista i es digui que les dones estan tot el dia queixant-se?		
...que es consideri que les dones han d'anar més amb compte que els homes amb allò que publiquen a les xarxes socials?		

- Compara les teves respostes amb el/la companya/a que tinguis al costat. Coincidiu?
- Quines altres coses no considereu normals pel que fa el tracte que reben les dones en els diversos àmbits de la vida? Anoteu-les i compartiu-ho amb la resta de la classe.

A continuació ens introduïm en l'exercici del periodisme per part de les dones, per visibilitzar les discriminacions i les violències que pateixen duent a terme la seva funció d'informar a la ciutadania i amb l'objectiu de replantejar-se quina hauria de ser la normalitat. Es proposa visualitzar quatre vídeos, dos de la periodista Sara González Muñoz, especialitzada en política, un de la periodista i presentadora Maria Gómez, i un darrer de la locutora de ràdio Maria Glòria Farrés.

Les dones periodistes no estan exemptes de patir discriminació i de rebre tractes vexatoris quan exerceixen la seva funció. A continuació et proposem que et miris aquests tres vídeos, en relació amb tres àmbits diferents, el reporterisme, la premsa escrita i les xarxes socials.

Autoria	Data	Vídeo	Durada
Zona Franca	02/03/2023	<u>Maria Gómez: "A les dones periodistas sovint ens intenten infantilitzar i ridiculitzar"</u>	Del minut 18:35 al 23:50
Programa eduCAC	06/03/2023	<u>Sara González: ser dona i dedicar-se al periodisme polític</u>	01:13 min
Programa eduCAC	06/03/2023	<u>Sara González: Twitter i les dones periodistes</u>	01:53 min

- Consideres normal que l'entrevistat s'adrecés a la Maria Gómez d'aquesta forma? Creus que li hauria dit "guapo" si tractés d'un home?
- Com diu la Maria Gómez, imagina't al teu lloc de feina i que vingui algú i que et faci un petó. Creus que és normal que les reporteres hagin de protegir-se d'agressions sexuals fent la seva feina?
- La Sara González explica que un cop un dirigent polític va trucar al director del seu diari queixant-se de què li ha hagués enviat una *nena* a cobrir una roda de premsa. Creus que ho hauria fet si es tractés d'un home?
- La Sara González també explica que les dones periodistes pateixen ciberassetjament orquestrat i atacs personals quan cobreixen informacions polítiques, perquè encara hi ha homes que consideren a les dones *okupes* en l'espai públic. Per què creus que es tracta diferent a dones i homes a les xarxes socials?

Ara et proposem que vegis aquest fragment de l'entrevista amb la Maria Glòria Farrés, locutora de ràdio encara en actiu, que ens explica una de les moltes experiències que va tenir fent de periodista a final dels anys seixanta.

Autoria	Data	Vídeo	Durada
Programa eduCAC	06/02/2023	<u>Maria Glòria Farrés: una dona en un món d'homes</u>	03:54 min

- Creus que han canviat les coses dels anys seixanta a ara pel que fa a les dones periodistes?
- Les periodistes Sara González i Maria Gómez expliquen haver patit actituds condescendents i infantilitzadores fent la seva feina, i es queixen que costa molt que se les prenguin seriosament per ser dones. Creus que a la Maria Glòria Farrés li va passar igual en la seva època?
- Com creus que hauria de ser dona i periodista en un món normal? Anota les teves reflexions i, per parelles, consensueu-les i feu un vídeo curt per explicar-ho.

Activitat 2. El test de Bechdel

Es proposa que, a partir del [test de Bechdel](#), l'alumnat avaluï el masclisme als videojocs i a la ficció per aprendre a detectar els elements sexistes en els productes que consumeixen.

L'any 1985, l'Alison Bechdel va publicar una tira de còmic en què dues dones es plantejaven anar al cinema. Una d'elles explicava a l'altra que ella només anava a veure una pel·lícula si aquesta satisfeia els següents requisits:

- Han de sortir-hi almenys dues dones.
- Han de parlar entre elles.
- Sobre alguna cosa que no fos un home, sense limitar-se únicament a relacions romàntiques (dues germanes parlant del pare tampoc no superaria el test).

Aquestes tres normes avui en dia es coneixen com [el test de Bechdel](#), i s'utilitza per avaluar quantitativament el masclisme en pel·lícules i altres productes artístics i audiovisuals com ara còmics, obres de teatre, etc. Encara que el test no fa una anàlisi científica, actua com un indicador superficial de la visibilitat de les dones a les pel·lícules, i ha inspirat a altres persones a l'hora de formular criteris per avaluar el masclisme a les sèries, als videojocs, etc.

Font: <https://www.politocracia.com/feminismo/test-de-bechdel/>

Encara que sembli mentida, hi ha moltes pel·lícules, antigues i recents, que no passen el test, com per exemple **Avatar, Iron Man o Harry Potter**. De fet, explica la periodista i crítica de cinema Carmen Pineda que **el 75% de les pel·lícules no el superen**, cosa que reflecteix la desigualtat que hi ha entre homes i dones a la societat, també al cinema.

- Què en penses? Creus que són tres requisits útils per mesurar el nivell de masclisme de sèries, pel·lícules, videojocs...?
- T'has parat mai a pensar si es discrimina a les dones en els audiovisuals que consumeixes?

A continuació, et demanem que avaluïs el darrer capítol d'alguna sèrie que segueixis, o d'algun videojoc a què juguis habitualment, seguint els requisits de l'Alison Bechdel.

Requisits del test de Bechdel	Sèrie		Videojoc	
	SÍ	NO	SÍ	NO
Hi apareixen almenys dos personatges femenins amb nom?				
Parlen entre elles?				
Parlen entre elles sobre coses que no sigui un home (sigui una parella, un pare, un germà, un amic...)?				

Altres aspectes en els quals et pots fixar:

A la ficció audiovisual

- Les dones que surten tenen papers protagonistes?
- Quin tipus de feina fan?
- Són independents a tots els nivells (econòmic, emocional, social, etc.)?

- Si en escena hi apareixen tasques de la llar, qui les fa?
- Veus diferències en el tipus de plans que s'utilitzen o els moviments de la càmera que s'apliquen a homes i a dones²?

Als videojocs

- Tens algun videojoc amb una protagonista?
- Com són els personatges femenins que apareixen en els videojocs?
- Quin rol juguen els personatges femenins en la trama del videojoc?
- Quines diferències hi ha entre els avatars femenins i masculins?

Activitat 3. Bold glamour!

Es proposa analitzar i qüestionar els filtres que ofereixen algunes xarxes socials com TikTok o Instagram a partir del *tiktok* de @courtneyelebyr, una influenciadora que prova el darrer filtre estrenat per TikTok, Bold Glamour (molt criticat perquè **reforça els estereotips de bellesa, i pot acabar impactant psicològicament en els i les joves**). En el cas dels homes, el filtre aplica canvis subtils en les faccions i en la pell. En el cas de les dones, és molt exagerat: suavitza la pell, fa més petit el nas, elimina taques, arrugues i bosses sota els ulls, eleva les celles, defineix el contorn de la cara i fa els llavis més grossos. Per a les noies, aquesta mena de filtres afegeix encara més pressió estètica de la que ja pateixen.

Segur que ja coneixes el nou filtre de TikTok, Bold Glamour, que destaca pel seu realisme i que s'ha fet viral darrerament. Es basa en la intel·ligència artificial i, a diferència d'altres filtres, sembla una cara autèntica amb maquillatge on el filtre pot passar totalment desapercebut, perquè ni tan sols desapareix quan et passes la mà per la cara.

Et proposem mirar com queda en aquest *tiktok* de la @courtneyelebyr, que dona la seva opinió mentre el prova.

Autoria	Data	Vídeo	Durada
Tiktok de @courtneyelebyr	26/02/2023	<u>Es imposible maquillarte como el filtro!</u> <u>Distorsiona mucho la cara</u>	00:57 min

I ara respon a les següents preguntes:

Preguntes	Respostes
L'has fet servir? Què en penses?	
Fas servir filtres habitualment? Si la resposta és sí, quins?	
Com et sents quan els fas servir?	

² Per exemple, amb les dones l'ús de la càmera lenta s'utilitza per a sexualitzar el cos, mentre que amb els homes la càmera lenta s'utilitza per a magnificar escenes d'acció. Per ampliar-ho et proposem les activitats 3 i 4 de la unitat didàctica **Cinema, més que entreteniment**.

Preguntes	Respostes
Els homes i les dones fan servir els filtres de la mateixa manera? Perquè?	
Creus que es dissenyen els filtres pensant en dones, en homes, o en tots dos?	
Creus que les dones tenen més pressió per utilitzar-los que els homes?	
Trobes normal que els canvis que aplica el filtre Bold Glamour siguin molt més subtils en homes que en les dones?	
Hi ha persones expertes que pensen que deixarem d'utilitzar filtres perquè deixaran de tenir la capacitat d'enganyar-nos. Què en penses?	

Amb les teves reflexions, et proposem fer un *reel*, un *tiktok* o una *story* que puguis compartir amb els teus companys i companyes sobre la pressió estètica que afegeixen els filtres de les xarxes socials a les persones, especialment a les dones.

Activitat 4. De gran vull ser com ella!

Es proposa visibilitzar dones referents, històriques i actuals, a través del joc d'endevinar qui es qui. L'objectiu és prendre consciència de la invisibilització que pateixen les dones professionals, també en l'àmbit audiovisual i creatiu.

Totes i tots necessitem referents per poder emmirallar-nos en tots els àmbits de la vida, també el professional. Malauradament, la discriminació que ha patit i pateix la dona fa que sovint manquin referents femenines.

A continuació et proposem que relacionis cada persona amb la feina que creus que ha fet o fa en l'actualitat.

- Primer, fes-ho sense fer cap consulta a internet, i després comprova qui eren o qui són a partir de cerques a Google o el cercador que utilitzis habitualment.
- Recorda que quan facis una cerca, has de comprovar que sigui una font fiable!
- Fixa't que hi ha un espai per a tu o per a la teva companya. Què t'agradaria fer? Com t'imagines el teu futur professional?

Professionals	Professions
A. Marga Almirall	1. Investigadora i experta internacional en Internet i persones menors d'edat. Ha escrit més de 100 llibres i forma part de molts grups de treball que estudien la relació entre les persones joves i Internet.
B. Marina Amores	2. Realitzadora i especialista en muntatge audiovisual. Treballa en projectes educatius relacionats amb els llenguatges audiovisuals.
C. Joana Biarnès	3. Periodista esportiva. Va ser la primera dona de l'Estat espanyol que va narrar un partit de futbol a la televisió (l'any 2019, l'Atlètic de Madrid contra el Sevilla)
D. Danae Boronat	4. <i>Community manager i social media</i> en empreses del sector del videojoc. Periodista de videojocs.
E. Rosa Maria Calaf	5. És guionista i directora de cinema. La seva última pel·lícula, <i>Alcarràs</i> , va guanyar l'Os d'Or a la millor pel·lícula al Festival de cinema de Berlín.
F. Juliana Canet	6. Periodista. Excorresponsal a Beirut per Catalunya Ràdio i TV3. Autora del llibre <i>Dones valentes</i> . Va rebre el Premi Bones Pràctiques en Comunicació no Sexista que atorga l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya.
G. Txell Feixas	7. Coneguda professionalment com a Leopolda Olda, és actriu, cantant i escriptora. Té un canal de YouTube en català que va arribar a tenir molta popularitat, però ara es comunica per Instagram.
H. Alice Guy-Blaché	8. És guionista i directora de cinema. Les seves obres són delicades, minimalistes i íntimes. Interessada en temes com ara la identitat sexual de les noies durant l'adolescència.
I. Sonia Livingstone	9. És periodista. Especialment coneguda per la seva feina de corresponsal de RTVE als EUA, Moscou, Buenos Aires o l'àrea de l'Àsia-Pacífic.
J. Clara Moraleda	10. Influenciadora catalana que condueix el programa XL de Catalunya Ràdio.
K. Céline Sciamma	11. Va ser la primera persona a tot el món a exercir l'ofici de directora de cinema. Va filmar més de mil pel·lícules curtes al llarg de la seva vida i va fundar diverses productores.
L. Cara Simon	12. És precursora del vídeo en línia, periodista i comunicadora especialitzada en tecnologia, videojocs, economia i empreses emergents.
El teu nom/el de la teva companya	Vull ser/serà...

Per acabar, et proposem que busquis les etiquetes que s'utilitzen per visibilitzar el Dia internacional de la dona a les xarxes socials, i fes un vídeo curt, de forma individual o en grup, per explicar si és necessari o no que hi hagi un Dia internacional dedicat a les dones. Si vols, publica'l a la xarxa social que prefereixis utilitzant les etiquetes que has buscat.

Altres recursos eduCAC:

- [Cinema, més que entreteniment](#)
- [Itinerari de perspectiva de gènere](#)
- [Tutorials sobre creació audiovisual](#)
- [El mòbil, jo i els altres](#)

GLOSSARI

- Sexisme
- Masclisme
- Invisibilització
- Respecte
- Igualtat